

T a i k a

Juho Työläjärvi
Teollinen Muotoilu
LAB-ammattikorkeakoulu
Muotoiluinstituutti
Kevät 2021

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön aiheena on taidesiveltimen uudelleenmuotoilu konseptitasolla. Opinnäytetyössä tutustutaan henkilökohtaiseen muotoiluprosessiin sekä pohditaan taiteen roolia ja välttämättömyyttä niin ihmisten kuten muotoilun parissa. Opinnäytetyön aiheeksi valikoitui sivellin henkilökohtaisesta kiinnostuksesta taiteen tekemiseen ja tuottamiseen. Työhön sisältyy siveltimen funktionaalisten ominaisuuksien tarkastelu niin omassa käytössä kuin taidetyöpajan muodossa. Kokeilujen jälkeen syntyy uudenlainen sivellin nojaten tekijän visuaalisen intuitioon ja

ABSTRACT

The topic of the thesis is the redesign of the art brush at the concept level. The thesis introduces the personal design process and considers the role and necessity of art in both people and design. The topic of the thesis was the brush's personal interest in making and producing art. The work includes an examination of the functional properties of the brush both in one's own use and in the form of an art workshop. After the experiments, a new kind of brush is created, relying on the author's visual intuition.

Sisällysluettelo

1. Johdanto

2. Sivellin ja Taide

2.1 Siveltimen lyhyt historia

2.2 Mitä on taide? Taide kuulijana ja näkijänä

3. Tutkimus

3.1 Työvälineet ja materiaalit taiteen parissa

3.2 Taidetyöpaja tarkkailijan roolissa

4. Ideointi

5. Prototypointi

6. TAIKA

6.1 Lopputulos ja tuotteen esittely

6.2 Jatko

7. Lopuksi

Lähteet

Johdanto

Luova toiminta on kulkenut yhtä matkaa ihmiskunnan historian kanssa. Taidetta on tehty niin uskonnollisiin tarkoituksiin kuin kaupalliseen, taide herättää meissä tunteita; se vihastuttaa ja ihastuttaa riippuen katsojasta. Taide tarjoaa subjektiivisen tarkastelupinnan ja on ihmisyyden olomuoto, oli siis luonnollinen valinta tehdä työ joka sivuaa omaa henkilökohtaista kiinnostustani ja kokemusta taiteen tekemiseen. Opinnäytetyöni on rajattu tarkastelemaan yhtä taiteessa käytettyä välinettä; sivellintä. Siveltimen pitkä ja miltein muuttumaton olomuoto on kiinnostava tarkastelunaihe ja keskustelunavaaja, opinnäytetyöni tarkoitus on fyysisen esineen lisäksi herättää keskustelua ja pohdintaa esineiden ulkomuodosta ja niiden rajojen rikkomisesta.

2. Sivellin ja Taide

2,1 Siveltimen lyhyt historia

Siveltimen syntyhistoria on kietoutunut yhteen kynän ja kirjoitusvälineiden kanssa. Harjaosana toimi joko eläinten karva taikka sulat, varren materiaalina puu taikka luut, muinaisessa Egyptissä ruokokasvit.

Ensimmäiset kirjalliset maininnat puhtaasti taidekäytössä olevista siveltimistä ovat lähtöisin Cennino d'Andrea Cennini (n. 1370-1440) teoksesta ”Kirja maalaustaiteesta” (Il libro dell'arte) sekä Theophiluksen (1110-1140) teoksesta ”Schedula diversarum artium”. 1800-luvulla metallihylsyn käyttöönotto siveltimistä voitiin tehdä myös litteitä. Nykyisin siveltimen harjana toimii yhdessä eläinten karvojen kanssa synteettiset materiaalit. Taidemaalarin siveltimet jaetaan pehmeäkarvaisiin siveltimiin ja koviin harjassiveltimiin. Pehmeitä siveltimiä ovat esimerkiksi näädän-, oravan- ja häränkarvasiveltimet sekä synteettiset pehmeäkarvaiset siveltimet. Pehmeät siveltimet kykenevät sitomaan runsaasti ohutta maalia säilyttäen samalla muotonsa, ja ne soveltuvat ohuiden väriliuosten käsittelyyn. Niitä käytetään pääasiassa vesivärimaalaukseen, mutta joskus myös akryyli- ja öljyvärimaalaukseen kuullotettaessa tai maalattaessa hyvin pieniä yksityiskohtia, tai temperan ja freskon varjostuksiin, tai keramiikan ja lasin yksityiskohtien maalaamiseen. Kovia siveltimiä tehdään esimerkiksi siiankarvasta, ne ovat jäykkiä ja sitovat paljon maalia. Kovat siveltimet luovat karkean tekstuurin maalatessa joka hyödynnetään erilaisten kohokuvioiden ja pintojen tekemiseen.

2.2 Mitä on Taide? Taide kuulijana ja näkijänä

Koska opinnäytetyöni oli vahvasti kytkeytynyt taiteen tekemiseen on siis luonnollista hieman pohtia mikä on taide; Parhaimmillaan se on prosessi joka vapauttaa meissä ihmisyyttä ulos, siirtää ajatukset eteenpäin, se on kuin elimistön puhdistautuminen, mutta myös raastava prosessi joka voi tuhota, taideteoksen synnyttyä jokainen taiteilija joutuu kohtaamaan raa'an todellisuuden sen kanssa tyydyttääkö teos heitä? Joutuuko jälleen tuhoamaan omat lapsensa ja aloittamaan alusta, näen että taide on sukellus ihmisyyden syövereihin ja sieltä ottamalla tähän maailmaan jotain, voimme kertoa, tarkatella, tai järkyttyä, se on puhtainta ihmisyyttä.

Kaikkea ei voi selittää järjellä. On vain kysymyksiä ja tapoja millä taide ilmentyy meidän maailmaan, Koko taide on vain ihmisyyden purkautumaa mikä ilmenee sen äärettömillä muodoilla, se taistelee järkimaailmaa vastaan, on vain välineitä joita ihmiset käyttävät jotta saavat ilmastua itseään muille, olkoon se sivellin tai oma keho performanssina, taiteen esittäminen perustuu havainnointiin ja aisteihin, se on ihmismielen villi puoli, vaikeselkoinen ja tutkimaton polku, alati muuttuva ja syvä.

Ihmisen oikea aivopuolisko aktivoituu kun hän osallistuu luovaan toimintaan, kuten taiteen tekemiseen tai musiikin kuunteluun.

Taiteen vaikuttavat tekijät hyvinvointiin ja terveyteen ovat esteettisen kokemuksen ja mielikuvituksen voima, aistien aktivoitumista, tunteiden kehittymistä ja älyllistä stimulointia.

Taiteella ja kulttuuritoiminnalla on voitu vaikuttaa ihmisen psykologisiin tekijöihin, mm itsetunnon koheneminen, tunteiden käsittely, eräänlainen voimavarojen aktivoituminen.

Taide sekä taideterapia ovat vähentäneet ahdistuneisuutta, aggressiivisuutta ja masennusta mielenterveysongelmista kärsivillä. Taide on jopa lähentänyt äidin ja lapsen suhdetta sekä vaikuttanut myönteisesti lapsen puheen ja kielen kehitykseen

Taiteen fysiologisia vaikutuksia on mm. Stressihormonin tasapainottuminen ja immuunijärjestelmän tehostuminen. Taiteen hyödyistä aivot toimintaan on monta tukevaa tutkimusta, miten pelkkä kuvan katsominen ja yksinkertainen tekeminen lievittää stressiä. (NHautala P. H & Honkanen E. 2012.)

3. TUTKIMUS

3.1 Työvälineet ja materiaalit taiteen parissa

Opinnäytetyön aikana tutustuin miten ihminen kokee erilaiset materiaalit, materiaalivalinnat vaikuttavat suuresti esimerkiksi taideterapeutit saamiin tuloksiin potilaan kanssa. Oli mielenkiintoista hakea inspiraatiota näistä tutkimuksista; tulisiko siveltimestä kenties joustava? Muuttaako se väriä?

Mitä yksinkertaisempi väline on, sen helpompaa ilmaisu on ja sitä suurempaa asiakas ilmaista itsensä ilman erilisiä valmisteluita. Esimerkiksi savessa ja vahassa pääsee välittämästi kosketuksiin tuotteen kanssa, sitä voi puristella, hakata, muovailta, pelkästään sen kylmä kosketus voi herättää jo tunnetiloja, lämmin savi, kylmä savi, tuotteen kylmyys ja kuumuus, minkälaisia reaktioita ne herättävät? (voisiko kenties sivellin olla lämpö-aktiivinen joka kosketuksesta alkaa kuumentumaan? Tai vaihtoehtoisesti kylmentymään)
Nieminen K. & Sainio 2013)

“Materiaaleja voi jäsentää niiden nestemäisyyden tai kiinteyden perusteella jatkumolle juoksevista vastustavaan. Juoksevammat materiaalit ovat nesteväisempiä ja siten vaikeammin hallittavia kuin kiinteät ja vastustavat materiaalit.”
(Rankanen, Hentinen, Mantere,2010,80.)

3.2 Taidetyöpaja tarkkailijan roolissa.

Opinnäytetyön aikana tein savesta erilaisia kahvaversioita millä tutkin ihmisten taiteen tekemistä taidetyöpajan muodossa.
Valmiit ensimmäiset savesta tehdyt hahmomallit vein testattavaksi Lahden vanhustensäätiölle, Onnelanpolku 3. Taidepajassa välineistö ja materiaali koostui pääosin akryyiliväreistä ja vesiväreistä, mukana oli myös muovailuvahaa siveltimen tukemiseen.
Taidepaja herätti aluksi vaihtelevaa mielenkiintoa, puhe-
lontiedustelun kautta sain ymmärtää että kiinnostuneita olisi paikalla ainoastaan muutama, korkeintaan 5 vanhusta. Paikanpäällä huomasin kuitenkin että taidepaja herätti paljon enemmän kiinnostusta mitä olin odottanut, ja paikalle saapuikin lähemmäs 20 henkilöä.
Taidepajan saatiin alulle hoitokunnan ollessa läsnä, levitin paperia ja värejä sekä siveltimiä asiakkaille, jotka valitsivat mieleiset värit ja kahvat. Pysin toimimaan tarkkailijan roolissa, sivustakatsojana ilman vaikutusta prosessiin, näin ollen vanhukset pääsivät luomaan mitä ikinä halusivat. Panin merkille kuinka aiheet olivat samoja, miltein lapsenomaisia kuvia kukista, taloista sekä kesästä, monelle työskentely oli rentoa ja leppoisaa, ikäänkuin vanhojen hyvien muistojen muistelu.
Taidetyöpajan aikana ja sen jälkeen pääsin analysoimaan miten testiryhmä käytti näitä uudenlaisia kahvoja ja siveltimiä, osalla vanhuksista otteen heikentyessä he vaativat

saada paksumpaa kahvaa, osa taas käytti kahvaa itsestään maalin levittämisen välineenä

Osalle potilaista, maalaus tuntui olevan ilmaisuvoimainen, ekspressiivinen prosessi, missä paperilla värit ja kuviot tanssivat keskenään, luoden abstrakteja kokonaisuuksia Taiteellisessa- ja toimistotyöskentelyssä pitkäaikainen rasite ranteelle tulee minimoida ja ennaltaehkäistä.

Bridger R.S. 2009

Taidepajassa huomasin myös parannusehdotuksen siveltimen etäisyydessä. Mikäli sivellinosa on kovin pitkällä, joutuu ranne työskentelemään ylimääräisen paljon, mikäli vertaa kahvaan missä harjaosa on lähempänä vartta. Vaikka kipsi ja savimallit olivatkin liian painavia aktiivikäyttöön, ne antoivat arvokasta tietoa miten kehittää kahvaa eteenpäin, varsin mielenkiintoista oli nähdä kuinka vanhukset käyttivät kahvoja pelkästään maalaamiseen, ilman sivellinosaa. Tämä antoi inspiraation siveltimen seuraavaan kehitysvaiheeseen; voisiko taidesivellin olla kuitenkin “vain” kädessä oleva, pieni palikka jolla maalia levitetään alustalle?

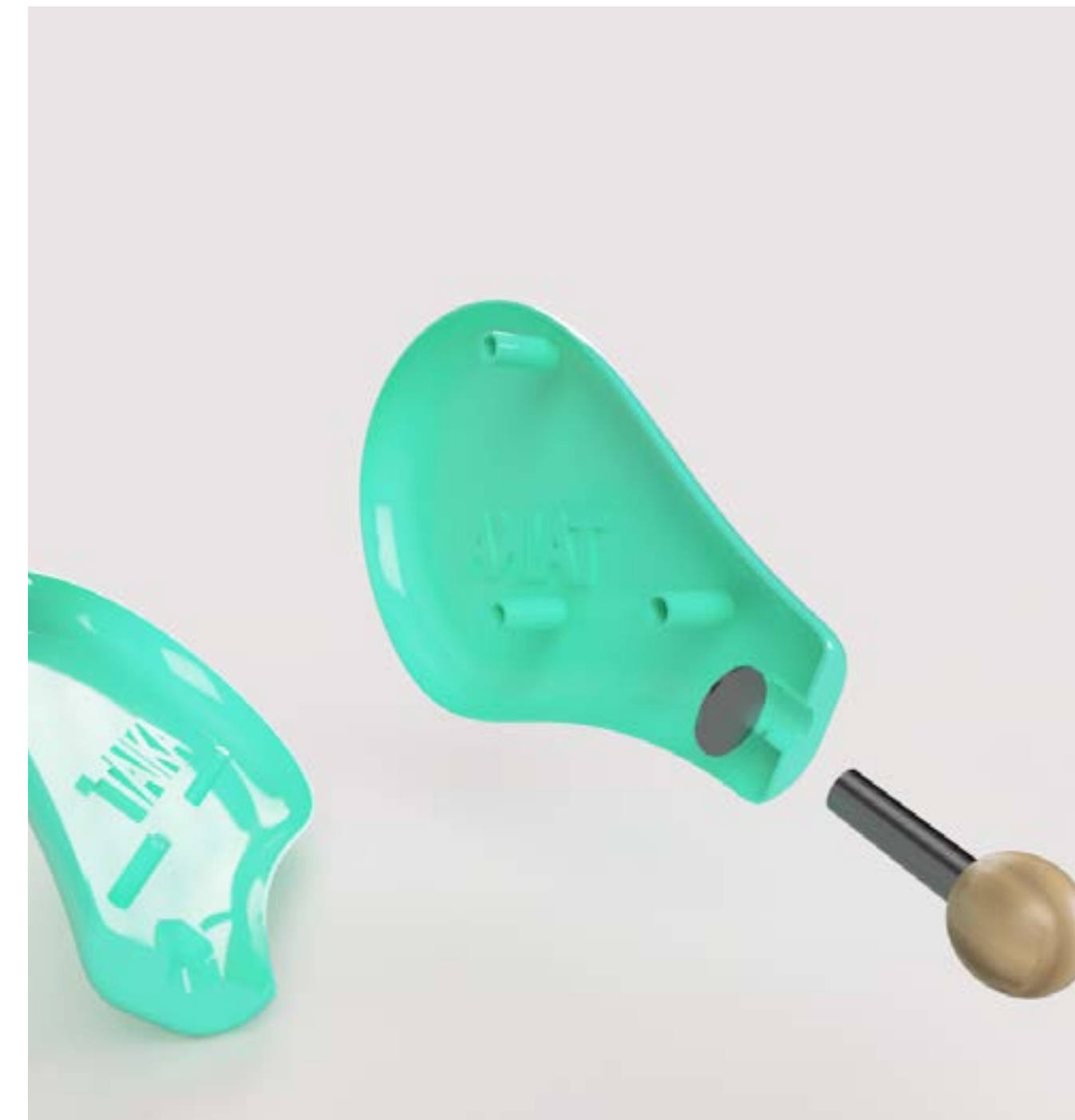

A black and white photograph of a hand holding a pen, with the text '4. IDEOINTI' overlaid in the center. The background is a blurred image of a hand holding a pen, with the pen tip pointing towards the bottom left. The text is centered in the lower half of the image.

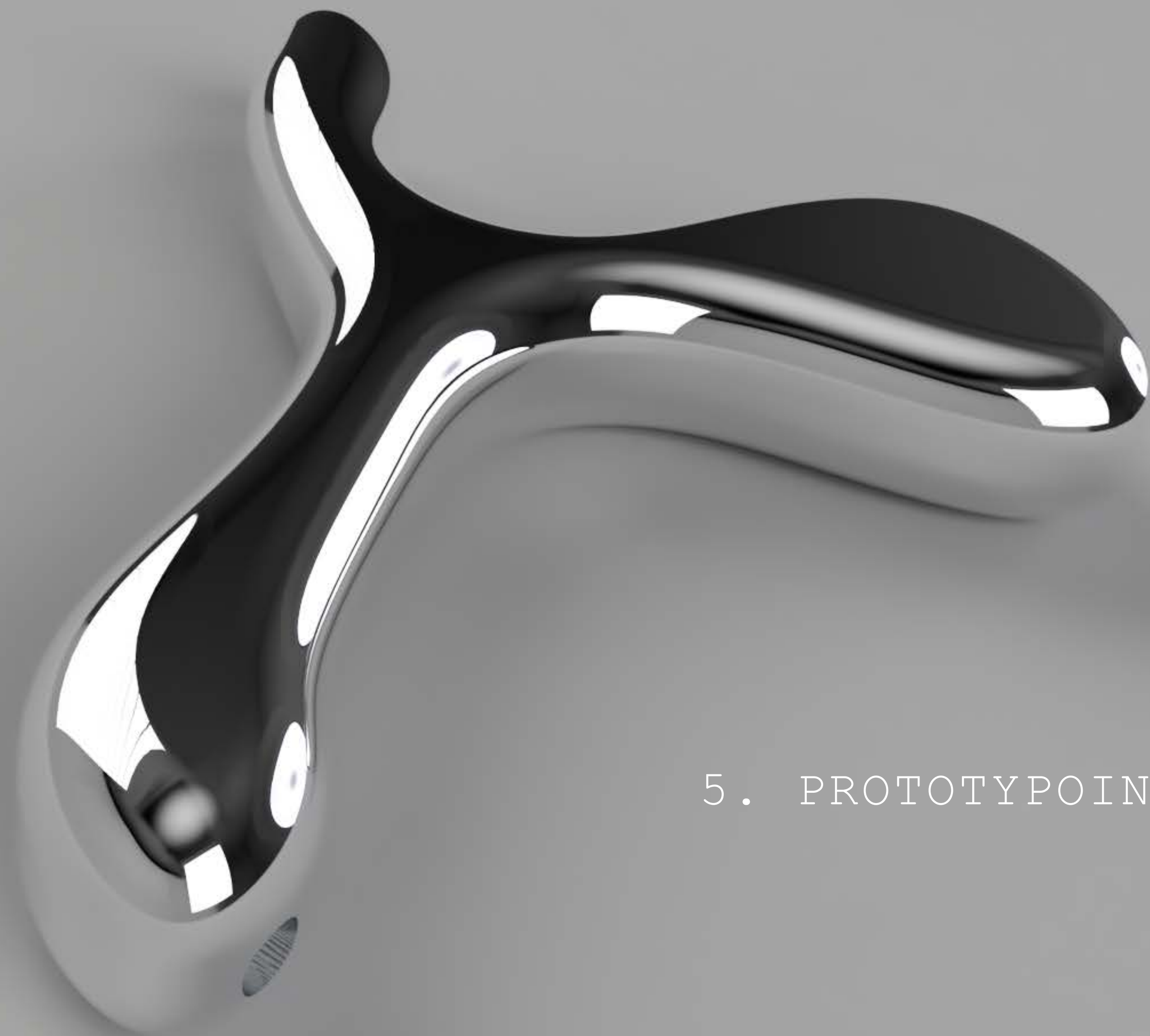
4. IDEOINTI

4.1 Ideointi

Ensimmäiset ideat siveltimen ulkonäöstä alkoivat syntyä jo opinnäytetyön alussa, halusin luoda tuotteen joka rikkoo perinteistä muotoa ja antaa katsojalleen käyttäjälleen mielenkiintoisen tarkastelukohteen ja olla visuaalisesti uniikki. Huomasin suunnitteluvaiheessa kuinka siveltimen muoto alkoi elää ja leikkiä, pyöreät muodot tulivat esiin ja pian paperilla tanssi kiermurtelevia siveltimiä. Taidetyöpajassa saama inspiraatio tehdä paksumpi käteensopiva sivellin näkyi alkupään malleissa ja halusinkin säilyttää tämän ergonomian läpi työn. Alkuvaiheiden siveltimissä huomioin vaihtopäiden mahdollisuuden ja käytön; samaa kahvaa voisi käyttää erimuotoisten ja mallisten harjojen kanssa. Luonnostelut sekä ideoinnit toteutettiin paperille sekä 3D-mallinnusohjelmalla. Tässä kohtaa muotoiluprosessia huomasin kuitenkin miten tuote ei enää vastannut omaa näkemystä vaan oli ajautunut liikaa työvälineeksi eikä oppilaan yksilölliseksi versioksi (kuva 1).

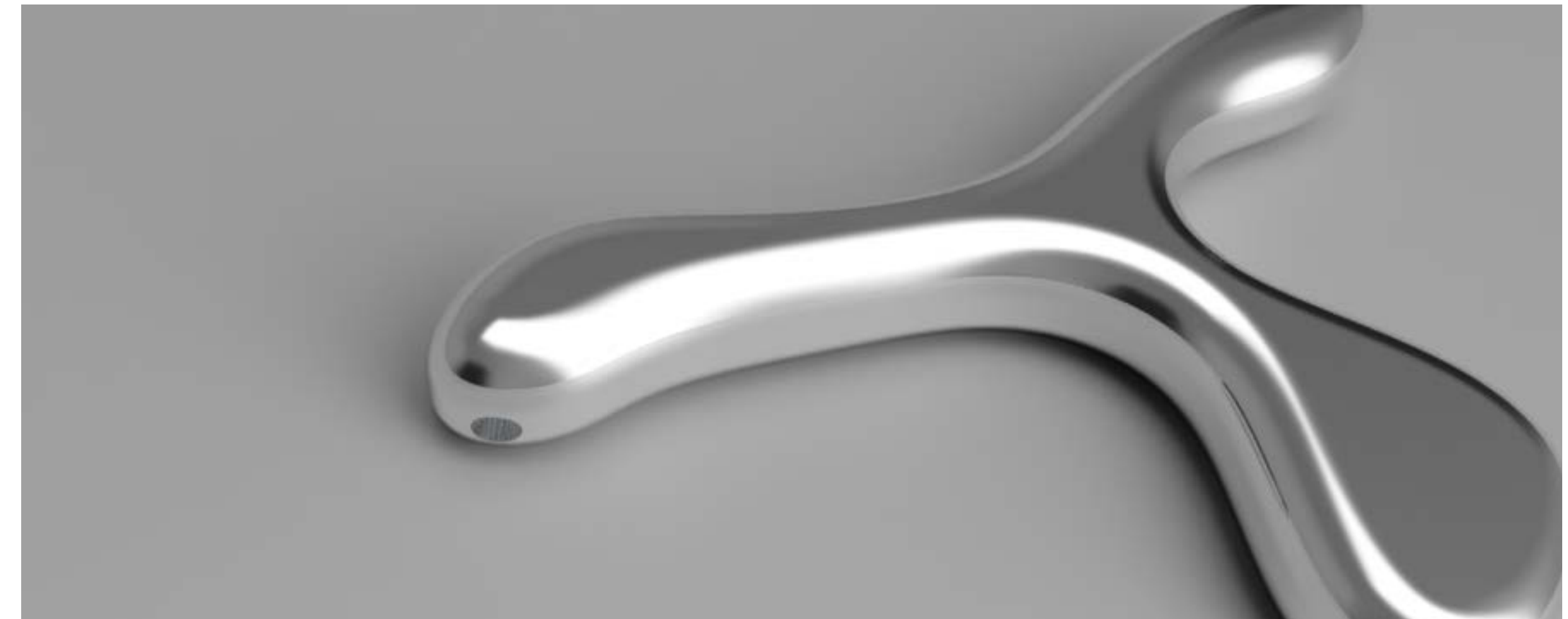

Kuva 1

5. PROTOTYPINTI

Prototyypin ensimmäiset mallit toteutettiin pahvista sekä muoviluvahasta. Muodon kehittyessä tein näiden mallinnusten pohjalta (kuva 2) tein mallikappaleen jonka tulostutin 3D printteillä PLA-muovista, joka oli ominaisuuksiensa vuoksi täydellinen valinta. Tulostettu hahmomalli auttoi ymmärtämään miten tuote todellisuudessa toimisi.

(Kuva 3)

Isoimmat muutokset mitä siveltimessä tapahtui oli kahvojen lisääminen. Testauksen kautta opin että aikaisempi yksi kahva rasittaa liikaa rannetta, joka joutuu puristamaan kahvaa ja samalla liikuttamaan sivellintä ylös ja alas. (Launis M. & Jouni L. 2011.)

Uudessa mallissa jokainen kahva tarjoaa useita erilaisia otteita mistä pitää kiinni, siveltimen taipuisa runko sopii tueksi maalaamiseen niin alustalle kuin ranteeseen. Jokaisessa kahvassa on reikä johon itse harja pää sopisi, erikokoiset ja muotoiset reiät sisältävät erikokoluokan siveltimet.

Tuotteessa ei ole liikkuvia tai irtonaisia osia, mitä aikaisemmat mallit sisälsivät. Näin ollen tuote soveltuu myös lapsille taiteen tekemiseen, jolloin vaaraa irtonaisista osista ei synny.

6. ТАЙКА

6.1 Lopputulos ja tuotteen esittely

6.2 Jatko

Tuotteen jatkokehitys voisi olla yhteenkuuluvan sivellinsarjan luominen ja suunnittelu sekä TAIKA-tuoteperheen konseptointi.

Taiteen tekemiseen liittyy valtavasti välineitä joiden olomuotoa ja ilmettä sopii tarkastella. Koko projektin yksi henkilökohtainen päämäärä olikin vanhan esineen tarkastelu ja ”uudelleen luominen”

7. Lopuksi

Muotoiluprosessi oli opettevainen ja henkilökohtaista näkemystäni vahvistava matka. Tulevaisuudessa muotoilijoiden tulee entistä enemmän haastaa jo olemassa olevia rakenteita eikä suinkaan jämähtää vanhoihin tapoihin.

Jokaisella muoilijalla on oma ääni joka kulkeutuu kappaleen mukana tähän maailmaan, TAIKA-siveltimessä halusin luoda uudenlaisen, perinteistä poikkeavan siveltimen joka herättää kysymyksiä ja ajatuksia sekä monipuoliset käyttötarkoitukset.

Muotoilun ergonomiset sääntöjä (mikäli niitä edes on!) tulee jatkuvasti kyseenalaistaa sekä haastaa, tätä ajatusta toivoisin näkevän lisää muotoiluopetuksessa.

LÄHTEET

Nieminen K. & Sainio E. 2013 "Ei tarvittukaan parasetamolia"-kuvauksia mentoroinnista ja taidetoiminnasta hoivassa. N-paino OY.

Launis M. & Jouni L. 2011. Ergonomia. Tampere: Tammerprint OY

Bridger R.S. 2009 Introduction To Ergonomics. Thirds edition. USA: CRC Press

Hautala P. H & Honkanen E. 2012. Kuva Kantaa. Pori: Vammalan Kirjapaino

Rankanen M. & Hentinen H. & Mantere M. 2010. Taideterapian Perusteet. Hämeenlinna: Kariston Kirjapaino OY

Kuvat ja mallinnukset: Juho Työläjärvi